

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	26.09.2014
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	07.07.2023
Avaldamismärge:	RT I, 16.09.2014, 2

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud 12.09.2014 nr 147

Määrus kehtestatakse [looduskaitseaduse](#) § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada Ahja jõe keskjooksu ürgorgu, selle lisaorge, oruveerudel esinevaid liivakivipaljandeid, allikaid, koopaid, ürgorgu ümbritsevaid kultuur- ja loodusmaastikke ning kaitsta ohustatud, haruldasi ja kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Sealhulgas:

1) kaitsta ja säilitada elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260)³, lamminiidud (6450), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220) ja vanad loodusmetsad (9010*);

2) kaitsta loomaliike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need liigid on paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) jasaarmas (*Lutra lutra*);

3) kaitsta limatünnikut (*Sarcosoma globosum*), austria roidputke (*Pleurospermum austriacum*), kevadristmadarat (*Cruciata glabra*) ja jäälindu (*Alcedo atthis*).

(2) Kaitseala maa- ja veela jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja kaheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Põlva maakonnas Vastse-Kuuste vallas Kiidjärve, Koorvere, Padari ja Valgemetsa külas ning Põlva vallas Eoste, Mammaste, Taevaskoja ja Valgesoo külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiri kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

Kaitsekorra üldpõhimõtted

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, pidada jahti, püüda kala ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud.

(3) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool selleks ettenähtud teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning piiranguvõndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- või põllumajandustöödel ning õuemaal.

(4) Kaitsealal on lubatud sisepõlemismootorita ujuvvahendiga sõitmine.

(5) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas ning õuemaal maaomaniku nõusolekul. Samuti on lõkke tegemine lubatud põllu- ja metsatöödel ning kraavide hooldustöödel.

(6) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(7) Kaitsealal on lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 6. Keelatud tegevus

(1) Kaitsealal on keelatud sisepõlemismootoriga ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud:

1) järelevalve-, teadus- ja päästetöödel ning valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel;
2) Saesaare paisjärvel, kus 15. juunist kuni 30. septembrini on lubatud sõita kuni 15-hobujõulise mootoriga ujuvvahendiga, kiirusega kuni 7 kilomeetrit tunnis.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
5) anda projekteerimistingimusi;
6) anda ehitusluba;
7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks;
8) jahiulukeid lisasöötä.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

3. peatükk Sihtkaitsevöönd

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

1) Ahja sihtkaitsevöönd;

2) Taevaskoja sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Ahja sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on vana loodusmetsa arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, aluspõhjapaljandite, pinnavormide ja allikate säilimine, poollooduslike koosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(2) Taevaskoja sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsailme säilitamine, aluspõhjapaljandite ja pinnavormide, allikate ja poollooduslike koosluste säilimine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud järgmised tegevused:

- 1) Taevaskoja sihtkaitsevööndis metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;
- 2) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 3) poollooduslike koosluste hooldamine nende ilme ja liigilise koosseisu tagamiseks.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul rajatiste püstitamine õppe- ja matkaradadel, kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud laagripaikades ja kaitseala või kaitsealal paikneva kinnisasja tarbeks.

4. peatükk Piiranguvöönd

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kaks piiranguvööndit:

- 1) Ahja jõe piiranguvöönd;
- 2) Valgemetsa piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

(1) Ahja jõe piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ning maastikuilme ja -elementide säilimine, niidukoosluste säilitamine ning liikide elupaikade kaitse.

(2) Valgemetsa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on maastikuilme säilimine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades käesolevas määruses sätestatud erisusi.

(2) Piiranguvööndis on lubatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud metsamaal ja looduslikul rohumaal, veekogus ja veekaitsevööndis.

(3) Piiranguvööndis on olemasoleval hoonestusalal lubatud väikeehitiste püstitamine, mis ei nõua ehitusseadusest tulenevalt kohaliku omavalitsuse kirjalikku nõusolekut.

(4) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) ehitiste püstitamine. Kaitseala valitseja nõusolekuta võib rajada karjamaa ja püstitada õuealale alla 5 meetri kõrguse rajatise;
- 2) maastikuilme taastamiseks ja vaadete avamiseks on lubatud raadamine piiranguvööndi põllumajandusmaadel.

(5) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud uuendusraie. Raie tegemisel peab arvestama järgmisi tingimusi:

- 1) lageraie on lubatud kuusikutes, haavikutes ja hall-lepikutes kuni 1 hektari suuruse langina;
- 2) turberaie on lubatud kuni 5 hektari suuruse langina;

3) metsamaal tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb jätta raielangile hektari kohta alles vähemalt 20 tihumeetrit puid, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 4) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul olemasolevate tiikide ja paisjärvede likvideerimisel, hooldustöödel, ehitamisel ja vee erikasutusel;
- 5) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul juhul, kui pinnas seda võimaldab.

§ 16. Vajalik tegevus

Piiranguvööndi poollooduslike koosluste ja rohumaade esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

5. peatükk Lõppsätted

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 17. juuli 2001. a määrus nr 247 „Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri” tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Menetluse läbiviimine

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri 6. oktoobri 2010. a käskkirjaga nr 1420 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas⁵.

§ 20. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

²Esimest korda võeti ala kaitse alla Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1957. a määrusega nr 242 „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s” maastikulise keelualana Ahja jõe ürgorg keskjooksul, mille baasil moodustati Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. aprilli 1959. a määrusega nr 119 „Riikliku maastikulise, geoloogilise, botaanilis-zooloogilise, botaanilise ja ornitoloogilise keelualade ja nende piiride kinnitamisest” maastikuline keeluala Ahja jõe ürgorg. Vabariigi Valitsuse 17. juulil 2001. a määrusega nr 247 „Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri” moodustati Ahja jõe ürgoru maastikulise keeluala baasil Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktist 6 jääb maastikukaitseala Ahja looduslale, kus tegevuste kavandamisel tuleb hinnata nende mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁵Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Taavi Rõivas
Peaminister

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister

Aivar Rahno
Riigikantselei istungiosakonna juhataja riigisekretäri ülesannetes

[Lisa](#) Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala